

บทที่ 1

บทนำ

กล้วยไม้สกุลรองเท้านารี (*Paphiopedilum*) นับว่าเป็นกล้วยไม้สกุลใหญ่สกุลหนึ่งที่นิยมปลูกเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายในกลุ่มผู้เลี้ยงกล้วยไม้ทั่วโลก บางชนิดขึ้นตามพื้นดิน บางชนิดขึ้นตามซอกผาหินและบางชนิดเป็นกล้วยไม้อิงอาศัย (สลิล, 2552) กล้วยไม้สกุลนี้ มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นสวยงามแตกต่างจากกล้วยไม้สกุลอื่น ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของกลีบปากที่งอรั้ง เป็นกระเปาะซึ่งคล้ายกับรองเท้าของผู้หญิง กลีบดอกที่มีสีล้วนสวยงามและลักษณะใบที่มีทั้งสีเขียวเป็นมันเป็นลายตารางหรือลายหินอ่อนสีเขียวเข้มสลับสีเขียวอมเทาทั่วทั้งใบ (อุไร, 2550) แต่กล้วยไม้รองเท้านารีมีข้อจำกัดกว่ากล้วยไม้สกุลอื่นๆ คือปลูกเลี้ยงและดูแลค่อนข้างยาก เนื่องจากในธรรมชาติรองเท้านารีส่วนมากมักอาศัยในป่าเหนือระดับน้ำทะเลไปจนถึงที่สูงบนภูเขา ซึ่งอากาศค่อนข้างเย็นและค่าความชื้นสัมพัทธ์ในแหล่งที่อยู่อาศัย 70% ขึ้นไป (Oakeley and Braem, 2011)

กล้วยไม้รองเท้านารีเป็นกล้วยไม้ที่มีมูลค่าสูงในกลุ่มกล้วยไม้กระถางและไม้ตัดดอกด้วยกันในตลาดกล้วยไม้หายากและต้องได้รับการใส่ใจรวมถึงเข้าใจในธรรมชาติที่แท้จริงของแต่ละชนิดเพื่อที่จะสามารถผลิตกล้วยไม้ที่มีคุณภาพดีออกสู่ตลาด (อุไร, 2550) สำหรับประเทศไทยซึ่งอยู่ในเขตร้อน พบกล้วยไม้รองเท้านารีพื้นเมืองเพียงสกุลเดียว คือ *Paphiopedilum* ในปัจจุบันค้นพบแล้ว 17 ชนิด ซึ่งรองเท้านารีพื้นเมืองของไทยหลายชนิดได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก มีการนำมาปรับปรุงและขยายพันธุ์เพื่อการค้ากันอย่างแพร่หลาย ทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะที่สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และไต้หวัน รวมทั้งบางประเทศในยุโรปและเอเชีย ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นแหล่งส่งออกกล้วยไม้รองเท้านารีที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกทั้งในรูปแบบไม้ตัดดอกและไม้กระถาง (อุไร, 2550)

ในปัจจุบันนี้แนวทางการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้รองเท้านารีส่วนมาก นิยมผสมข้ามพันธุ์ในสกุลย่อยเดียวกันมากกว่าผสมข้ามสกุลย่อย ยกตัวอย่างเช่น ในประเทศไทยนิยมใช้รองเท้านารีชนิดที่ทนร้อนมาผสมกับชนิดที่ชอบอากาศเย็น เพราะชนิดที่ทนร้อนมักออกดอกง่ายแต่ดอกมักมีขนาดเล็กกว่าชนิดที่ชอบอากาศเย็น เพื่อให้ลูกผสมที่ได้ดอกใหญ่ขึ้น สามารถปรับตัวกับปลูกเลี้ยงและออกดอกได้ดีในพื้นที่ราบ ส่วนในต่างประเทศที่สภาพอากาศเย็นตลอดทั้งปี นิยมพัฒนาพันธุ์รองเท้านารีลูกผสมในกลุ่มคอมเพลกซ์และมอดิเอ เพื่อให้ได้ลักษณะดอกที่ใหญ่บานทนเหมาะสำหรับใช้เป็นไม้กระถางและไม้ตัดดอก ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีแนวคิดในการนำกล้วยไม้รองเท้านารีพันธุ์

ทั้งบางชนิดมาศึกษาความเข้ากันได้ของการผสมข้ามสกุลย่อย การผสมข้ามชนิดในสกุลย่อยเดียวกัน การผสมข้ามต้นในชนิดเดียวกันและการผสมตัวเองเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้พัฒนาสายพันธุ์และอาจเพิ่มศักยภาพในการผลิตกล้วยไม้รองเท้านารีได้ต่อไปในอนาคต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved